

A BŰNÖZÉS ÉS A KÁBÍTÓSZER- BŰNÖZÉS SZEREPE A TÁRSADALOMBAN

DR. BÁCS ZOLTÁN GYÖRGY PH.D.²

A kábítószer, annak előállítása, kereskedelme, csempészése, a tudatmódosító, pszichoaktív és hallucinogén szerekhez köthető tevékenység valamennyi ország életében jelentős szerepet játszik. Ez a fajta jogellenes tevékenység valamennyi társadalmi rétegben megjelenik, a politikai, gazdasági, pénzügyi, katonai elitől kezdve egészen a társadalom marginális rétegeiig, eltérő intenzitással. A kábítószer a társadalmak elválaszthatatlan része lett, óriási terhet jelentve egyes rétegek számára, és megélhetési lehetőségként más rétegek életében. Minden ország a saját eszközeivel küzd a kábítószer ellen. Egyes államok komoly

² A szerző a Nemzeti Közszolgálati Egyetem adjunktusa ORCID ID.: 0000-0003-3454-9539

**erőfeszítéseket tesznek a kábítószerke-
zethez kapcsolódó minden tevékenység
bűncselekményé nyilvánításáért és üldözéséért.
Más országok hangzatos nyilatkozatokat tesznek
a közvélemény és a nemzetközi közösség
számára, miközben vagy védik, vagy éppen részt
vesznek a kábítószerbűnözésben. Megoldást
felvázolni a kábítószer beépülésének
visszaszorítására, sem rövid, sem hosszú távra,
aligha lehetséges, mint ahogy aligha lehetséges
elképzelni egy társadalmi perspektívát a
kábítószer jelenlétének figyelembe vétele
nélkü**

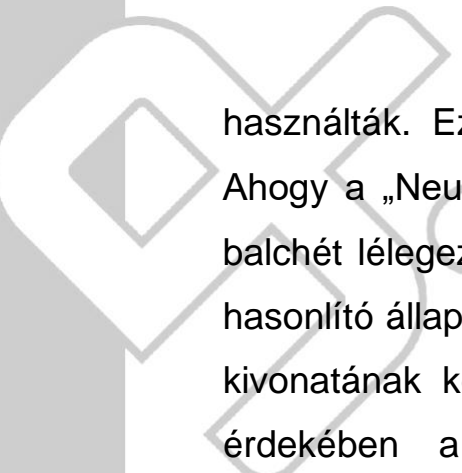
Bevezetés

A kábítószerrel kapcsolatos jelenségekről, a kábítószerke-
zethez kapcsolódó társadalmi dezintegrációhoz és a kriminalitáshoz fűződő viszonyáról, valamint az
egészségügyi és közegészségügyi területen tapasztalt negatív hatások
bemutatásáról már számtalan tanulmány született. Arról azonban, hogy
melyek azok a kötődési pontok, premisszák, amelyek megléte
alapvetően meghatározza bármilyen tudatmódosító szer megjelenését
és huzamos, leggyakrabban folyamatos jelenlétét a társadalmakban,
vajmi kevés tudományos feldolgozás keletkezett. Miért? Valószínűleg
azért, mert a kábítószerke-
zethez kapcsolatos, mélyebb, történelmi és
társadalmi tudományos kutatások nagyobb empátiát és kevesebb a
priori uniformizált elítélő hozzáállást, dinamikus differenciálást

igényelnének, amire nem mindig kész sem a tudományos szcéna, sem maguk a társadalmak. A terület tanulmányozásának szükségessége egyre sürgetőbb, mivel a tudatmódosító szerek fejlesztése folyamatos, leginkább a bűnelkövetői oldalon, de az egészségügyi célú, farmakológiai kutatások terén is. Ami állandó, az a tudatmódosításra való igény, amelynek egyéni, szociális háttere dinamikusan változik és önmagában is változó. Az alábbi tanulmány kísérletet tesz a tudatmódosítás és az annak eszközéül szolgáló szerek társadalmi jelenléte egyes okainak feltárására.

A kábítószer szerepe az ősi kultúrákban

Ha megnézzük a világ térképét, az ott látható nemzetközi jogi entitásokban, a honos, vagy épp őshonos kultúrákban a tudatmódosító szereknek sajátos szerepe volt. Különösen igaz ez Latin-Amerika és a Karib-térség országaira, függetlenül az egyes országok jelenkori szerepére, megítélésére a kábítószer kontextusában. Az „Egészség Virtuális Könyvtára” (URL1) című on-line elérhető adatbázis Argentínától Venezueláig felsorolja ezeket a törzseket. A lista 838 (!) tételt tartalmaz, ami hatalmas szám! (2) Ha ehhez hozzáadjuk az azonos gyökerekkel rendelkező, rokon törzseket is, a számuk eléri az 1000-et. Ezeknek az etno-kulturális közösségeknek szakrális-kultikus tevékenységében, de gyakran a köznapi, vagy nem szakrális ünnepi alkalmak során is, a tudatmódosító szerek használata jellemző, esetenként kötelező volt. Mivel ezek a közösségek az adott térség természeti közegének integráns részeként éltek, hiszen társadalmi-gazdasági fejlettségük szintje ennek felelt meg, a közösség különböző szertartásai, rendezvényei során növényeket, gombákat, füveket és ezek kivonatait, valamint az ezek elégetése során keletkező füstöt

használták. Ezeket a szereket gyógyászati célokra is alkalmazták. Ahogy a „Neurologia” folyóiratban F. J. Carod-Artal írja: „A maják a balchét lélegezték be csoportos szertartásaik során egy részegsége hasonlító állapot elérésére, ami vízzel hígított méz és a *Lonchocarpus* kivonatának keveréke, de más esetekben a transz állapot elérése érdekében a pszichoaktív oldatokat beöntéssel vitték be a szervezetbe³.”

Az olmékok, a zapotékok, a maják és az aztékok a peyotét alkalmazták. Más ősi törzsi társadalmak tagjai használták továbbá a *Psilocibe* gombát, illetve az 'ololiuhquit', vagyis a *Turbina corymbosa* magjait. Ezek nagy mennyiségben tartalmaznak meszkalint és pszilocibint. A bufo béka bőrét, ami hallucinogén vegyületeket tartalmaz, az olmékok óta (i. e. 1200 – 900) használják különböző szertartásokra Latin-Amerikán kívül is³, (URL2) Ez a szerhasználat egyes törzseknél a kultikus szertartások vezetőire, a törzs előkelőségeire korlátozódott, más közösségek esetében az enyhébb hatást kiváltó, bódító szerek használata a törzs valamennyi tagja számára megengedett, sőt, elvárt volt.

A toloache (*Datura estramonio*), a vad dohány (*Tabaco rustica*), a vízi liliom (*Nymphaea ampla*), a zsálya levele (*Salvia divinorum*) is gyakori eszköze volt a transz állapot kiváltásának³. A mai javasok, kuruzslók, varázslók, vajákosok és sámánok változatlanul szívesen használják ezeket a növényi alapú szereket szertartásaik során³.

A kábítószeresek a mai világban

Az idő múlásával megváltozott a kábítószeresek szerepe a 19. század első felének latin-amerikai felszabadító háborúi után létrejött új államokban. A szakrális, rituális és természetes gyógyászati célú szerhasználat visszaszorult. Az 1960-as évektől kezdve nemcsak az amerikai kontinens déli részén, de a világ más térségeiben is előtérbe kerültek a kábítószerhez köthető bűncselekmények. A kábítószeresek nyersanyagainak termesztése, a kábítószer tartalmú köztes termékek feldolgozása, finomítása, keverése, a késztermék szállítása és piaci terjesztése egyre növekvő társadalmi, gazdasági, egészségügyi, politikai és biztonsági kihívást, sőt, kifejezett veszélyt kezdett jelenteni a pszichoaktív szeres felvevőpiacain, az amerikai kontinensen, Ázsiában és Európában, ahol évről évre nőtt a szerhasználók száma⁶. A rendszeresen kábítószerrel élők között valamennyi társadalmi réteg és életkori csoport képviselői megtalálhatók. Az új, szintetikus előállítású kábítószeresek, amelyek prekursorai önmagukban nem jelentenek veszélyt, gyorsan terjednek és egyre nő a fiatalkorú, sőt, a gyermekkorú fogyasztók száma is. Ezek között a legismertebbek a disco-drogok, a Gina és a Speed, de a „piacon” jelentős számban kaphatók más, amfetamin, metamfetamin és fentanil alapú szeres is.

Közismert, hogy a marihuána, vagy egyik hazai becenevén a „Mariska,” minden korban nagy népszerűségnek örvendett. Az „Independent” 2016-ban közölt statisztikája szerint az Egyesült Államok 8 államában rekreációs és gyógyászati céllal legális volt a marihuána használata, míg 18 államban csak gyógyászati céllal engedélyezték a használatát⁴. Jelenleg 22 államban legális a marihuána rekreációs célú használata,

míg másik 9 államban sem számít már bűncselekménynek a „fű” élvezete. (URL3)

Mivel a kábítószeres bűncselekményeket szervezett formában követik el, a szervezett bűnözés befolyásának növekedése a társadalomra, egészében és egyes rétegeiben különösen - például az előbb említett gyermek- és fiatalkorúak körében – várhatóan tovább növekszik. Fel kell készülni arra, hogy a szervezett bűnözés - leplezett képviselői útján – behatolhat az közigazgatási rendszer különböző szintjeibe, a helyi igazgatástól a törvényhozásig, ahogy erre már több példa is volt. Talán elég Pablo Escobarnak, a kolumbiai Medellín kartell vezetőjének példáját említeni, akit a Szenátus póttagjának választottak 1983-ban. Valójában nem szükséges, hogy az igazi vezetők foglaljanak helyet a döntéshozatali szervekben, elég, ha a kulcspozíciókat betöltő személyek tevékenységükkel támogatják a hazai és nemzetközi bűnszervezeteket².

Ezen a ponton meg kell állapítanunk, hogy a kábítószer más, nem kevésbé veszélyes szerepekre is szert tett. Első helyen kell említeni a kábítószer-kereskedelem szerepét a nemzetközi és országon belüli terrorizmus finanszírozásában. Példa több van, mint elég: az afgán táliboktól kezdve, a libanoni Hezbollahon át a nicaraguai szandinista kormány és a kubai hatóságok, valamint a panamai Noriega tábornok együttműködése az Egyesült Államokba irányuló kábítószer szállításában, a Kolumbiai Forradalmi Fegyveres Erők (FARC), a perui Fényes Ösvény (Sendero Luminoso), és még sok más eset. A közös alap és egyben a különbség is a kábítószerrel foglalkozó szervezett bűnözés és a terrorista szervezetek együttműködésében az, hogy az illegális tevékenységből befolyó jövedelmet mindegyik a maga céljaira fordítja. A szervezett bűnözés a bevételt a piaci terjeszkedésre, a piaci

részesedésének megszilárdítására, a bővített újratermeléshez szükséges forgótőke biztosítására, valamint szervezeti és tartalékképzési célokra fordítja. A terrorszervezetek viszont a bevételből finanszírozzák a terrorcselekmények előkészítését, az ehhez szükséges logisztikai támogatás kiépítését, az eszközbeszerzéseket, valamint a műveleti és taktikai pénzügyi tartalékok felhalmozását. Az önrobbantásos, más kifejezéssel öngyilkos merényletek végrehajtóinak családjai is ebből a forrásból kapnak támogatást¹².

A pénzmosás a szervezett bűnözés és a terrorszervezetek együttműködésének másik területe. Az egyik visszatérően finanszírozza a saját illegális tevékenységét, aminek a jövedelméből finanszírozza a féllegális, vagy „szürke zónás” tevékenységeket, miközben a másik ebből fedezi az előbbieken említett költségeit, leginkább olyan országokban, amelyek kormányzási nehézségekkel, válságokkal küzdenek. A terrorszervezetek ugyanebből a forrásból származó bevételeiket használják nyíltan, jogkövetően működő, de valójában fedőcégek alapítására, amelyeken keresztül hatékonyabban és mélyebben be tudnak hatolni azoknak az országoknak a társadalmába, amelyek képesek ellenállni a terrorizmus erőszakos módszereinek, és hatékony ellenintézkedéseket képesek tenni a terrorszervezetek felszámolására. Ezekben az országokban a terrorszervezetek célja ugyanúgy a politikai hatalom befolyásolása, esetleg megszerzése, csak a módszereik leplezettebbek, kifinomultabbak, és nem érik el a lakosság érzékenységi küszöbét⁸.

Az előbbi példákon túlmenően, a kábítószerrel kapcsolatos bűncselekményekből származó jövedelem még induló tőke is lehet, amely elengedhetetlen a további kereskedelmi tevékenységhez. Ez a

tevékenység - a látszólagos jótékonyági szervezetek, sportklubok, kulturális egyesületek mellett – azt a célt szolgálja, hogy emberbarátinak feltüntetett tevékenységükkel a mögöttük álló bűnszervezetek, terrorista csoportok beférkőzzenek a lakosság legsebezhetőbb, társadalmi és szociális védőháló nélkül élő rétegeinek bizalmába, megnyerjék azokat, mint támogatókat és potenciális szavazókat a maguk számára. Az ebben rejlő, jól álcázott veszély nyilvánvaló. A lakosság, a szomszédság szélesebb köreinek megnyerésével a bűnszervezetek, a terroristák egyre nagyobb befolyásra tehetnek szert. Ez a csendes behatolás és a befolyás növelése mindig egyetlen célt szolgál: erőszak nélkül, a szavazók akaratából hatalomra kerülni⁹.

A kábítószer hatása a szociális és gazdasági szférára, valamint a bűnözésre

Ha azokról a kormányzati programokról esik szó, amelyek a társadalom előtt álló legnagyobb kihívásokra – a munkanélküliségre, a szegénységre, a funkcionális írástudatlanságra és a korrupcióra, mint a bűnözés melegágyaira - kell, hogy gyógyírt találjanak, feltétlenül elemezni kell azokat a tényezőket, amelyekre támaszkodva a bűnözői csoportok és a terrorszervezetek át tudják venni a kormányzati programok helyét, de legalább is, képesek azokat helyettesíteni. (Bács Zoltán György 2022.)

Ennek a látszatellentmondásnak a feloldásához Abraham Maslow szükséglet-piramisát használjuk fel.

Az alapvető szükségletek

Amikor összehasonlítjuk az emberi fiziológiai szükségleteket azok kielégítésének lehetőségeivel, azonnal érzékelhető a különbség az egyes társadalmi rétegek között. Ezek a különbségek valós radikalizáló tényezők, amelyek képesek társadalmi és politikai csoportokat is mozgósítani, hogy ezeket a különbségeket erőszakos úton számolják fel. A világ számos térségében, még Európában is, de leginkább Afrikában, Ázsiában és Latin-Amerikában, ahol nincs vezetékcsatlakozás, vannak helyek, ahol éheznek és előfordulhat akár az éhhalál is, például Haitin.

A vízhez való hozzáférés talán a legnagyobb gond. Az ilyen hátrányos helyzetű településeken, nyomornegyedekben a közszolgáltatásokat biztosító cégeknek állandó gondot, veszteséget jelent a közmű számlák késedelmes befizetése, vagy be nem fizetése. Nyilvánvaló, a veszteség mérséklése érdekében a vállalat kikapcsolja a szolgáltatást. Az állami, vagy segélyszervezetek által biztosított alapokból történő élelmiszerosztás rendkívül fontos, de nem képes garantálni az egészséges étkezéshez való általános és rendszeres hozzáférést. Ezek a kiosztott élelmiszercsomagok ugyan megmentenek az éhhaláltól, de alkalmatlanok a gyerekek és a fiatalok megfelelő fizikai és mentális fejlődésének támogatására. Az UNICEF adatai szerint ma 1,3 milliárd gyermek és fiatal van a Földön, több mint eddig bármikor. A Föld lakosságához viszonyított számuk 16%. (URL4) Demográfiai programok elindítása a születések számának korlátozására gyakorlatilag lehetetlen, mivel az érintett térségek vallási-kulturális hagyományai, illetve az ezeket megtestesítő és képviselő szervezetek kategorikusan elutasítják a születésszabályozást. Nem

kevésbé jelentős akadály az érintett országok és térségek közegészségügyi állapota, helyzete. (URL5) Ebből a helyzetből mi lehet a kiút? A leszakadó társadalmi rétegek számára a féllegális, vagy éppen illegális megélhetési forrásokat kínáló csoportok, szervezetek ritkán visszautasítható megoldásokat kínálnak. Ez nem csak a Maslow-féle piramisban⁵ szereplő alapvető szükségletekre vonatkozik.

Biztonságérzet

Nyilvánvaló, hogy mindenki számára a legfontosabb a rendszeres, hosszú távra tervezhető garantált, bejelentett munkából származó jövedelem megléte, amely után a munkaadó fizeti a társadalombiztosítási járulékot, továbbá a nyugdíj- és egészségügyi alapba befizetendő összegeket, ami az anyagi biztonság érzetét megalapozhatja. Az otthon a biztonság szempontjából egyrészt az egyén privát szféráját jelenti, de ugyanígy jelenti a lakhatást, a folyamatos, életvitelszerű tartózkodás helyét, a család többi tagjaival való együttélés helyét, amely alkalmas a kívánt utódok nevelésére, gondozására.

Másrészt az otthon azt a közösséget is jelenti, amelynek az egyén önmaga is részét képezi, ahol az életközösségnek mind a jó, mind a keserű jelenségeit megosztják. Ez a közösség a tervek, az álmok valóra váltásának, a tervezésnek az alapja. A gyakorlat ennél sokkal szomorúbb: milyen otthonról beszélhetünk, ha a személyi biztonság, vagy a közbiztonság nem garantálható, ha az erre hivatott szervezetek és intézmények képtelenek feladataik ellátására és a jogi garanciák kevesebbet érnek, mint a papír, amire nyomtatták őket? Milyen otthonokról lehet álmodni, ha az otthonok építésére, a lakhatás

feltételeinek javítására szolgáló állami pénzügyi alapokat másra használják fel, elsikkasztják és a korrupció eredményeként a kedvezményezett vállalkozókat gazdagítják velük a korrupciós hivatalnokok? Milyen választás lehet az egyén számára, ha a folyamatos hátrányos helyzetből való kitörés lehetőségeként bűncselekmények elkövetését ajánlják fel¹¹?

A biztonság sokkal több, mint a veszély, a fenyegetés és fenyegetettség hiánya. Az egyéntől, vagy csoporttól függő tényezőkhöz kívül vannak objektív tényezők is, amelyek minden társadalom gazdasági, társadalmi, jogi, fejlettségi szintjétől függenek.

Az alábbi, a Global Organized Crime Indexből átvett statisztikák csak tájékoztató jellegűek, mivel valamennyi ország bemutatására itt nincs lehetőség.

A világ átlagos szervezett bűnözési mutatója 4,88%. Az Egyesült Államoké 5,50%, Brazíliaé 6,50%, Mexikóé 7,70%, Kolumbiaé 7,67%, Perué 6,35%. Oroszországé 6,24%, Belaruszé 5,08% Magyarországé 4,50%, Olaszországé 5,82%, Spanyolországé 5,78%, Németországé 4,90%. Közben Malié 5,89%, Nigeré 6,02%, Nigériáé 7,15%, a Kongói Demokratikus Köztársaságé 7,75%, Szudáné 6,47%, Egyiptomé 5,17%. Ázsiából érdemes megemlíteni Mianmart 7,59%, Afganisztánt 7,08%, Iránt 7,10%, Szíriát 6,89% és Törökországot 6,84%. (URL6)

Anélkül, hogy mélyebben elemeznénk az országoknak a szervezett bűnözésben elfoglalt helyét, látható, hogy a fenti országok mindegyikében a kábítószerhez kapcsolódó bűncselekmények jelentős része előfordul, sőt, gyakori. Ez azt is jelenti, hogy az ilyen bűncselekmények elkövetése nagy valószínűséggel megélhetési tevékenység.

Társadalmi elfogadottság és önértékelés

A Maslow-féle piramisban elkülönülő szinteken található két fogalom együttes említése talán kicsit magyarázatra szorul.

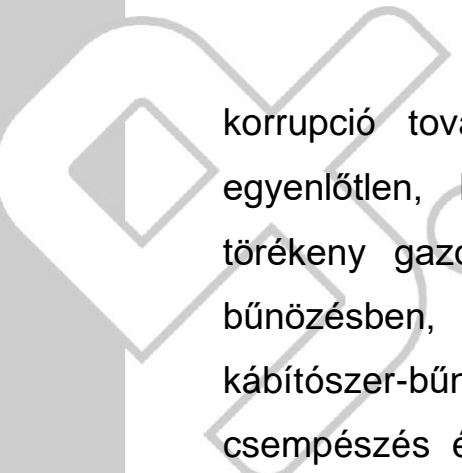
Ha megnézzük a szociális szükségletek szintjét, ott a barátságot, családot, szexuális intimitást, szeretetet, a valahova tartozást, mint szükségletet látjuk. Ez utóbbi, a „valahova tartozás” igényének kielégítése az illegális megélhetési források esetében a hasonló társadalmi és jogi státuszú egyénekből álló, leginkább zárt közösségben valósul meg. A bűnszervezetekhez való tartozás, a sajátos hierarchiában elfoglalt hely, az ebből származó jövedelem hatással van az adott szint többi tényezőjére is: a megélhetés illegális jövedelemből származó biztonsága erősít(het)i a családi köteleket, megadhatja a baráti kapcsolatok ápolásához, a család fenntartásához és az intimitáshoz szükséges feltételek biztosításának anyagi és fizikai lehetőségét. Ez a „stabil” háttér adja meg az egyén önbecsülésének alapját a közösségén, családján belül. Ez a közösségen – adott esetben a bűnszervezeten belüli - elismertség erősíti a közösséghez, a bűnszervezethez való tartozás érzését, emeli annak értékét, hiszen a bűnszervezet az a közösség, amely ezt a sajátos karrierlehetőséget, annak minden előnyével biztosítja az egyén számára.

Nehéz statisztikai adatokkal kifejezni azokat a családi, egyéni és csoportos problémákat és konfliktusokat, amelyek a társadalomban a bűnözésnek, és ezen belül a kábítószer-bűnözésnek leginkább kitett csoportjait érintik¹. A drogbűnözés legalsó szintjén, az „utcai” drogterjesztésben résztvevők motivációja egyszerű: a megélhetés biztosítása a bűncselekményekből.

Felsőbb szinteken, a feladatok változásával a motiváció és a jövedelem is változik. Azokban a társadalmi csoportokban, ahol az anyagi javak mennyisége, és esetenként azok minősége, meghatározó szerepet játszik a közösségen (bűnszervezeten) belüli elismertség elérésében, az ilyen személy sajátos példaképpül szolgál az alacsonyabb szinten állók számára, miközben a társadalom más, a bűnözés által nem érintett rétegei mind az egyént, mind a közösségét, mind pedig a tevékenységét a társadalom elutasítják.

Önmegvalósítás

Maslow szerint az önmegvalósításba beletartozik a kreativitás, a személyes fejlődés, céltudatosság, az önfenntartás és vitalitás⁵. Ha kilépünk a bűnelkövetői körök, szervezetek többnyire zárt világában nyilvánvalóvá válik az egészséges társadalmi értelemben vett önmegvalósítás, és a bűnözés által lehetővé tett önmegvalósítás alapvető ellentmondása. A komplex társadalmi önmegvalósítás nyilvánvaló színtere maga a társadalom, az abban folyamatosan, dinamikusan változó kapcsolatok rendszere, az egyes kapcsolati hálók további hálózatosodása, az ezek során fellépő egymásra hatás és ezeknek a kölcsönhatásoknak az elsődleges és további hatása a hálózatok többi összetevőjére. Ehhez stabilitásra, kiszámíthatóságra, a társadalmi-gazdasági folyamatok előrevetíthető perspektívájára van szükség társadalmi és egyéni szinten egyaránt. Ennek a stabilitásnak a hiánya az, ami a globális biztonsági és gazdasági folyamatokra rendkívül érzékenyen reagáló regionális, kontinentális és nemzeti folyamatokat, az állami és nem állami szereplőket, a társadalmi rétegeket és csoportokat, elbizonytalanítja. A biztonság hiánya önmagában is radikalizáló tényező¹³, amit a nemzetközi és nemzeti társadalmi-gazdasági és politikai folyamatokra mély befolyást gyakorló

korrupció tovább súlyosbít. Éppen ezért, a kiegyensúlyozatlan, egyenlőtlen, kiszámíthatatlan körülmények, az egyes országok törekeny gazdasága, az arra rátelepedő korrupció újratermeli a bűnözésben, és annak legjövödelmezőbb területeiben, mint a kábítószer-bűnözés, emberkereskedelem, fegyverkereskedelem, csempészs és prostitúció, érdekelt csoportokat. Közvetett módon ezeknek a bűnözői csoportoknak biztosítanak mozgásteret a legrosszabb helyzetben lévő társadalmi rétegekről és csoportokról a választások közötti időszakokban megfelelő politikai tömörülések¹. Milyen önmegvalósításról lehet szó, ha a legöntudatosabbak is kénytelenek elfogadni a bűnözés helyenként burkolt, helyenként nyílt jelenlétét általában, illetve kábítószer-bűnözéshez kapcsolható leggyakoribb bűncselekményeket¹? A kérdés gyakran nagyon egyszerű: túlélni valahogy, vagy éhenhalni? Ha valakinek nincs más lehetősége a túlélésre, a Maslow-féle piramis legalsó szintjén látható szükségletek kielégítésére, akkor felvállalja akár a jogsértést is.

A bűnszervezetek fejlődésének dinamikájából következően szükségszerű az újabb és újabb vezetők kiválasztódása. Ez a perspektíva sajnálatosan helyettesítheti a nem bűnözői karriert a társadalom perifériáján élők csoportjaiban. A bűnelkövetői körök szükséglet piramisa – az ellentmondások ellenére - sok szempontból hasonló a jogkövető életvitel körülményeinek szükséglet piramisához, csak egy zártabb közösség keretei között valósul meg. Mindkettő az ember fiziológiai és spirituális szükségleteire, az emberi pszichikum mechanizmusaira épül, ám a célok eléréséhez az egyik kényszerpályán, a másik önálló szabad döntések útján jut el.

Összegzés

A kábítószeres és az ahhoz kapcsolódó bűncselekmények, mint illegális forrásból származó megélhetési források visszaszorításához a társadalmakban a bűnözés által betöltött szerep megértésén túl stratégiai konszenzuson alapuló, dinamikus jogszabályalkotási program és intézkedéscsomag szükséges, valamint egy olyan támogató és ellenőrző rendszer, amelyben a kormányzati struktúra valamennyi vertikális és horizontális eleme egyenjogú partnere a szakmai és civil szervezeteknek¹². A bűnmegelőzésen, a bűnfelderítésen, az igazságszolgáltatáson túl talán az egyik legfontosabb tényező a jelenleg többszörösen megosztott társadalmi segítőrendszer nem kampányjellegű és szelektív pénzügyi háttérének és ellenőrzésének kialakítása, a segítő programok folyamatosságának biztosítása és fenntartása, valamint az új, 21. századi szemlélet alapján felépülő nevelési és oktatási rendszer. Ez a sok spektrumú rendszer nem képzelhető el az interdiszciplináris kutatások fejlesztése és a kutatási eredmények folyamatos alkalmazása nélkül.

Én hiszem, hogy sikerülni fog!

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Arriagada, Irma, Hopenhayn, Martín: *Producción, tráfico y consumo de drogas en América Latina* Naciones Unidas CEPAL División de Desarrollo Social Santiago de Chile, octubre de 2000
2. Briscoe, Ivan - Perdomo, Catalina - Uribe Burcher, Catalina (ed.): *Illicit Networks and Politics in Latin America* International Institute for Democracy and Electoral Assistance (International IDEA) Netherlands Institute for Multiparty Democracy (NIMD), Netherlands Institute of International Relations Clingendael, 2014
3. Carod-Artal, F. J. 2015: Alucinógenos en las culturas precolombinas mesoamericanas *Neurología* 30(1)
4. England, Charlotte (10th November, 2016) Where can you now legally smoke marijuana in America? *Independent*, <https://www.independent.co.uk/news/world/americas/marijuana-weed-cannabis-america-where-can-i-smoke-it-legally-states-legalisation-a7408911.html>
5. Maslow, Abraham, H.: *A Theory of Human Motivation* Black Curtain Press 2013 ISBN 9781627554671
6. Robinson, Jennifer (July 2, 2002) Decades of Drug Use: Data From the '60s and '70s *Gallup*.
7. González Torres, Dionisio M.: *Catálogo de plantas medicinales usadas en Paraguay* Servilibro Asunción, 2003
8. Bács, Zoltán György: *Terrorizmus és kábítószer-kereskedelem Latin-Amerikában 1980 és 2019 között* (Terrorrismo y narcotráfico en América Latina entre 1980 y 2019) Tesis doctoral, Universidad del Servicio Público Ludovika, Budapest 2020.

9. Bács, Zoltán György: *Dynamic Asymmetry and Converging Threats* Academic and Applied Research in Military and Public Management Science 20: Special Edition pp. 9-17. , 9 p. (2021)
10. Bács, Zoltán György: *Cuatro razones de la persistencia de la droga en Latinoamérica* In: O., Машевського (szerk.) USL Science II : науковий збірник матеріалів конференції Одесса, Ukrajna : Видавничий дім «Гельветика» (2023) 404 p. pp. 93-98., 6 p.
11. Bács, Zoltán György; Hegedűs, Barbara: *Kolumbia* In: Szenté-Varga, Mónika; Bács, Zoltán György (szerk.) *Dél-Amerika a 21. században – társadalmi, gazdasági és politikai konfliktusok* Budapest, Magyarország : Ludovika Egyetemi Kiadó (2019) 194 p. pp. 93-106., 10 p.
12. Bács, Zoltán György (a): *Viribus unitis, avagy civil-professzionális konvergencia a XXI. században* In: Ruzsonyi, Péter (szerk.) *Közbiztonság : Fenntartható biztonság és társadalmi környezet tanulmányok III.* Budapest, Magyarország : Ludovika Egyetemi Kiadó (2020) 2,134 p. pp. 950-959., 10 p.
13. Bács Zoltán György: *A radikalizáció és a terrorizmus kapcsolata, egyes formái, gondolatok a megelőzés lehetséges perspektíváiról* *Nemzetbiztonsági Szemle* (Online) 5 : 1 pp. 5-26. , 22 p. (2017)

Internetes hivatkozások:

URL1: Biblioteca Virtual En Salud <https://mtci.bvsalud.org/medicina-tradicional-en-las-americas/>

URL2: Arkana Spiritual Center
<https://arkana.rezdy.com/182614/sonoran-desert-toad-ceremony>

URL3: National Conference of State Legislatures: "Marijuana Overview" October 17, 2019. <https://perma.cc/UT97-2SM2>

URL4: UNICEF For Every Child: Adolescents <https://data.unicef.org/topic/adolescents/overview/>

URL5: OECD.Stat Health Status Statistics https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=HEALTH_DEMR

URL6: Global Organized Crime Index <https://ocindex.net/>